

Postimerkkien sijasta voi kerätä niiden kuvia

Digiteknologia on muuttanut ihmisten elämän. Kirjeenvaihtoon ei tarvita enää postinjakajaa, kun viestit siirtyvät sähköisinä tietokoneelta toiselle. Postimerkkikerhot pitävät etäkokouksia, ja postimerkinäyttelyitä järjestetään virtuaalisesti. Meneekö kehitys siihen, että postimerkkien sijaan kerätään niiden kuvia ja tallennetaan tietokoneen kansioihin?

Erikoiskeräily vaatii rahaa

Kokomaailmakeräilyn parhaita puolia on mahdollisuus harrastaa postimerkkeilyä pienellä budjetilla. Rahaa saa toisaalta menemään ilman ylärajaa, jos on siihen kykyä ja halua. Eri maiden irtomerkkejä on nykyään tarjolla yksittäin ja erissä halvemmalla kuin koskaan aikaisemmin, ja pienelläkin panostuksella saa vuosien mittaan melkoisen kokoelman aikaan.

Tilanne on toinen, jos päättää rajata keräilyalueen kapeaksi ja ryhtyy tavoittelemaan täydellisyyttä. Myös laajentaminen irtomerkeistä postilähetyksiin tietää rahanmenoa. Kokomaailmakokoelma on kelvollinen, vaikka siitä puuttuisi Suomen Zeppelin, mutta lentopostikokoelmassa merkki on melkein pakko olla ja vieläpä lähetyksellä, mieluiten tavanomaisesta poikkeavana postitteena.

Kirjoitin *Filatelistissa* 4/2020 erityyppisten postilähetysten yleiskokoelmasta. Esimerkkeinä olivat kirjattu postikortti, postimaksukoneella frankeerattu firmakirje ja pari muuta. Lentopostista minulle toistaiseksi riittää joulukuussa 1938 Hampuriin lähetetty 1 ½ markan tavallinen ehiökortti.

Erikoiskeräilyssä tulee aikansa kuluttua väistämättä vaihe, jolloin täydentäminen on ylivoimaista ja keräily tyrehtyy. Halutut

kohteet ovat elämän muihin tarpeisiin nähden liian kalliita, niitä liikkuu vain satunnaisesti, tai ne ovat museoissa kokonaan poissa kierrosta. Viimeistään silloin herää ajatus, voisiko alkuperäisten sijaan kerätä niiden kuvia.

Kaikkea ei tarvitse omistaa mitä kerää

Tutkimusfilatelistit ovat kautta aikojen keränneet itselleen rekisteriä tai tietokantaa erikoisalansa kohteista. Aitouttajalle laaja vertailuaineisto on välttämätön. Netissä olevista referenssikokoelmista voidaan mainita OvalPoint, joka sisältää kuvan ja tietoja muun muassa noin 3000 soikiomerkkien ja 500 Saarisen mallin merkittävästä kohteesta. Palvelun käyttö on maksullinen.

Nykypäivän digitekniikka on aiheuttanut sen, että laadukkaita kuvia on helppo tehdä ja niiden hallintaan on hyviä ohjelmia. Samaan tiedostoon voi laittaa esimerkiksi postilähetyksestä myös kääntöpuolen ja lisäksi sisällön, jos se on tallella niin kuin varhaiskirjeissä usein onkin. Tärkeistä kohdista on ehkä tarpeen tehdä osasuurennos.

Ammattitutkijalle on luonnollinen ajatus, että hänen ei tarvitse omistaa tutkimuskohdettaan. Arkeologi tekee kaivauksia toisen omistamalla tontilla, ja kirjallisuudenhistorian tutkijalle riittävät kopiot alkuperäisistä

kirjoista. Tärkeiden ja ainutlaatuisten dokumenttien kohdalla on päinvastoin suotavaa, että ne eivät ole kenenkään yksityisessä omistuksessa vaan kiinnostuneiden ulottuvilla esimerkiksi julkisissa museoissa.

Virtuaalifilateliala ja digikokoelmia

Iso osa postimerkkien, muumimukien ja muun keräilyn viehätystä on siinä, että kokoelma on käsin kosketeltava ja konkreettinen. Melkein voi kuvitella olevansa kaiken keskellä turvallisesti ja pitäen tavarat mieleisessä järjestyksessä. Digitaalisessa kokoelmassa samaan tunnelmaan on vaikeampi päästä, mutta sähköisellä muodolla on omat puolensa.

Virtuaalikeräilyn suurin etu on sen edullinen hinta. Joistakin kuvista joutuu ehkä maksamaan, mutta hinnat tuskin ovat alkuperäisten veroisia, sillä myyjä voi myydä ”kyberpostimerkin” vaikka kuinka moneen kertaan.

Postimerkkien ja muun filateelisen aineiston etsimisen voi aloittaa Googlen ja muiden hakukoneiden kuvahauilla. Kuvien jakopalveluita ovat esimerkiksi Instagram ja Pinterest. Kummassakin on mahdollista tallentaa kuvia omalle käyttäjätilille, joskin on aihetta varautua, että tili yllättäen jostain syystä suljetaan.

Kuvia löytyy määrättömästi postimerkkikokoelmista, joita on esimerkiksi Suomen Filatelistiliiton ja Exponet-virtuaalinäyttelyn sivuilla. Colnect ja Stampworld tarjoavat muun sisällön lisäksi luetteloita koko maailman postimerkeistä.

Virtuaalifilateliassa pitää noudattaa lakia ja sopimuksia. Kuvien kopiointi henkilökohtaiseen käyttöön on Suomessa varsin vapaata, mutta esimerkiksi netissä jakamiseen on tiukempia tekijänoikeudellisia säännöksiä.

Juridisia ongelmia tulee harvemmin vastaan, kun tyytyy tekemään kopioita omista postimerkeistään.

Alkuperäinen Suomen Zeppelin-merkki on mahdollista liimata kerrallaan vain yhteen kokoelmaan. Kuva merkistä voi sen sijaan olla yhtäaikaan sekä Suomi- että lentopostikokoelmassa. Itse merkki on ehkä säiliökirjassa pankin tallelokeroon säilötyinä suojassa pölyltä ja varkailta.

Virtuaalikokoelman rakentaminen on yksinkertaista, liimakkeita ei tarvita ja merkit pysyvät suorassa. Teksteihin on mahdollista lisätä hyperlinkkejä. Sivut ovat näyttäviä ruudulta tai seinältä katsottuna, ja tarvittaessa voi yksityiskohtia zoomata tarkempaan tarkasteluun. Samasta syystä sähköiset eli e-kirjat ovat käteviä, jos näkö heikkenee ja paperikirjoista pystyy lukemaan vain isolla tekstikoolla painettuja.

Virtuaalinen postimerkkikokoelma ei ole välttämättä perinteisen korvaaja vaan sellaisen esivaihe. Kun esimerkiksi aihekeräilijä ottaa ensin selville, millaista aineistoa aiheesta on ylipäättään olemassa, tarinan kehittäminen pääsee alkamaan ennen hankintoja. Virtuaalikokoelma toimii tavallaan puutelistana, jossa kuvat vaihtuvat vähitellen omista kohteista otetuiksi. Kun kaikki on valmista, kohteet laitetaan lehdille ja mahdollisesti kuvataan vielä kertaalleen. Kokoelman voi tehdä myös videon muotoon.

Virtuaalinen filateliomuseo

Virtuaalifilatelia tai e-filatelia on ajan henkeen sopiva ja toimiva harrasteen muoto. Näyttelyfilateliaan ja erityisesti kilpailuluokkiin se sopii huonosti. Kansainvälisen filatelistiliiton sääntöjen mukaan näyttelyasettajalla on täytynyt omistaa kokoelmansa vähintään kaksi vuotta ennen osallistumista

FIP-näyttelyyn. Sääntö ei koske kirjallisuusluokkaa.

Näyttelyihin osallistuvien niin kuin muidenkaan kokoelmien omistajat eivät pysy ikuisesti samoina. Kokoelmat tulevat yleensä hajotetuksi viimeistään silloin, kun omistaja kuolee. Vaikka kokoelma siirtyisi kuolinpesästä koskemattomana uudelle omistajalle, tämä järjestee aineiston omien ajatustensa mukaan. Olen perinyt isäni kokoelmat ja ostanutkin muutamia, ja kaikki ovat menneet uusiksi.

Digitointi on keino säilyttää kokoelma, vaikka se fyysisesti leviäisi taivaan tuuliin. Sveitsiläinen huutokauppahuone David Feldman SA on tätä ajatellen ryhtynyt digitoimaan palkittuja postimerkkikokoelmia ja julkaisemaan niitä netissä.

Museum of Philately -sivustolla on tällä hetkellä noin 40 kokoelmaa, joissa ovat mukana Hiroyuki Kanain ja Erkki Toivakan klassisen Suomen kokoelmat. Filateliämuseon sivuilla esitellään lisäksi kokoelmista valittuja

yksittäisiä harvinaisuuksia sekä yli sadan filatelistin elämäkerta.

Ajat muuttuvat ja me muutumme niiden mukana. Postimerkkeilyn alkuaikoina mentiin kauppaan ja ostettiin kokomaailmakansio, johon liimattiin kirjeiltä ja korteilta irrotettuja postimerkkejä. Tuloksena oli värikäs kuvakirja, jonka tavanomaisia aiheita olivat vaakunat ja hallitsijat.

Nykyään kuvia saa ilmaiseksi netistä ja niiden järjestely onnistuu tietokoneen näytöllä. Niitä ei tarvitse edes kerätä mihinkään, jos tyytyy katsomaan muiden tekemiä kuvia ja kokoelmia.

Postimerkkikokoelmaa tärkeämmäksi tulee linkkikokoelma, josta löytää kuhunkin hetkeen ja mielentilaan sopivan sivuston tai kanavan. Se on postimerkkeilyä ilman omia postimerkkejä. Perinteinen filatelia ei kuitenkaan katoa, ja vanhat kokomaailma-albumit ovat edelleen keräilijöiden suosiossa.

Julkaistu: *Filatelisti* 1/2021

Kuvan kokoelmanlehti on sikäli virtuaalinen, että sitä ei ole fyysisesti olemassa missään. Merkit ovat kuitenkin omia ja omasta kokoelmasta poimittuja. Ilmestymisvuodet ovat 1984, 2009, 1973, 1990, 1984 ja 1968. Kolo Saksan merkissä johtuu turvahammastuksesta.